

postavljenu u Muzeju McCord u Quebecu, a drugi opisuje stvaranje i prezentiranje arhivske fikcije *The Natalie Brettschneider Archive* u Umjetničkoj galeriji Vancouver.

Silvija Budak

***Archivar* 71, br. 1, 2, 3 i 4 (2018).**

S obzirom na opće prihvaćenu činjenicu da su društvene mreže odavno obuhvatile više ili manje sva polja ljudske aktivnosti, devetoro autora u prvom broju časopisa *Archivar* za 2018. opisalo je mogućnosti njihova korištenja i njihov utjecaj na internetsko povezivanje arhivskoga svijeta i njegovih korisnika, i to od tradicionalnih oblika usluga *online* portala i blogova do Facebooka, Twittera, Instagrama i sl. U prvom broju objavljeni su članci: Kate Theimer: *Partizipation als Zukunft der Archiv*; Bastian Gillner: *Offene Archiv: Archive, Nutzer und Technologie im Miteinander*; Joachim Kemper: *Vier Konferenzen und ein ArchivCamp: Zum Stand der Dinge bei "Offene Archive"*; Fred van Kan: *Vollständige Online-Dienste: Möglichkeiten und Unmöglichkeiten*; Antje Diener Staeckling: *Wie entwickle ich eine Social-Media-Strategie für mein Archiv? – Oder: Die optimale Kosten-Nutzen-Rechnung*; Thorsten Unger: *Archivisches Bloggen jenseits des "Mainstream"?* *Die Blogs des Universitätsarchivs und des Historischen Vereins Osnabrück*; Thomas Wolf: *Blogs in deutschen Archiven: Ein kommentierter Überblick*; Andrea Rönz: *Social media in deutschsprachigen Archiven – der momentane Stand der Dinge*; Tim Odendahl: *Archive im Quadrat: Instagram für Archive*). Temeljem stečenoga radnog iskustva oni smatraju da društvene mreže, osim prednosti neposredne interakcije s korisnicima, pomažu i u osuvremenjivanju zastarjele predodžbe o arhivskim ustanovama kao prašnjavim, mračnim, tajnim i ponajprije analognim mjestima dostupnim samo povlaštenim zaposlenicima, a običnim smrtnicima zabranjenim, ali isto tako i potpuno nezanimljivim upravo zbog svojega pretpostavljenog analognog oblika. Kako bi se navedena predodžba ipak promijenila, godine 2012. pokrenuta je inicijativa arhivskih ustanova *Offene Archive* ("Otvoreni arhivi", URL: <https://archive20.hypotheses.org/5316>), koja je 2017. u Duisburgu okupila više od sto sudionika i koja godišnje organizira po nekoliko savjetovanja (Društvo njemačkih arhivista ustrojilo je i radnu skupinu Otvoreni arhivi). Ipak, i u tom pokušaju približavanja arhiva i njihovih korisnika, odnosno javnosti općenito, preispituje se odnos troškova i stvarnoga učinka, jer arhivske ustanove u svim segmentima svojega djelovanja, a to znači i u segmentu predstavljanja i približavanja korisnicima svoje djelatnosti preko društvenih mreža, imaju

probleme i s brojem stručnoga osoblja koje bi taj segment trebao održavati, ali i s visinom raspoloživoga proračuna predviđenoga za obavljanje same arhivske djelatnosti, a čiji bi se dio morao izdvojiti kako bi se pokrio izbor i korištenje društvenih mreža.

Usmena povijest, odnosno memoarsko gradivo jedan je od izvora za rekonstrukciju povijesnih događanja, koji bilježi aspekte povijesnoga procesa koji s ciljem cjelovitosti prikaza povijesnoga procesa mogu nadopuniti podatke istražene i pronađene u arhivskom i knjižnom gradivu te u tiskovinama. I iako je zbog subjektivnoga dojma svjedočanstva usmena povijest ponekad podložna manje objektivnim prosudbama i zaključcima te je potrebno biti oprezan u njezinu korištenju te je neophodno radi vjerodostojnosti usporediti ju s postojećim relevantnim arhivskim zapisima ili većim brojem relevantnih svjedočenja, odnosno izlaganja, uvijek je moguće da će istraživanje usmjeriti u pravcu koji bi inače ostao zanemaren. Pojam usmene povijesti obuhvaća plansko i osmišljeno ispitivanje osoba, u pravilu u obliku intervjua, o nekom događaju i vremenu u kojem su one aktivno sudjelovale ili mu svjedočile, te bilježenje njihova iskaza (uglavnom tijekom audio i/ili video snimanja), a svoja iskustva u prikupljanju i pohranjivanju memoarskoga gradiva u drugom broju časopisa za 2018. donose: Jens Murken: *Mehr als das gesprochene Wort: Zur Methode der Oral History*; Linde Apel: *Oral History in Deutschland: Ein unvollständiger Überblick*; Jörg Schlösser i Barbara Kurowska: *Die Zeitzeugenarbeit und der Bestand Egedokumente der Stiftung Flucht, Vertreibung, Versöhnung: Ein Werkstattbericht*; Almut Leh: *Zeitzeugenkonserven: Interviews für nachfolgende Forschergenerationen im Archiv "Deutsches Gedächtnis"*; Claudia Gottfried: *Bekleidungsforschung mit Zeitzeugen über die Zeit des Nationalsozialismus*; Julia Kahleyß: *Nach den Zeitzeugen – Die Zukunft der Oral History: Die Ausarbeitung eines innovativen Gedenktagskonzepts in Bremerhaven*.

Tema trećega broja arhivske su ustanove na krajnjem sjeveru Savezne Republike Njemačke u regijama uz Baltičko more. U središtu su interesa grad Rostock i arhivi njemačke savezne pokrajine Mecklenburg-Vorpommern, ali i njihova povezanost s arhivima Estonije, Finske, Litve i Poljske. Radovi donose pregled ustroja državnih i privatnih arhivskih ustanova te njihove zakonske teme lje nakon Drugoga svjetskog rata i dodatno, što se tiče Estonije i Litve, opis svih promjena u arhivskoj mreži i arhivskom zakonodavstvu nakon stjecanja nezavisnosti početkom 90-tih godina 20. stoljeća, odnosno nakon raspada Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika. Osim toga, svi radovi, s obzirom na aktualne probleme u vezi s preuzimanjem elektroničkoga gradiva stvaratelja registraturnoga, odnosno arhivskoga gradiva, završavaju s kratkim osvrtom o standardima koji se koriste u stvaranju i upravljanju elektroničkim gradivom pismohrana te u upravljanju i pohranjivanju digitaliziranoga arhivskoga gradiva, a strateške planove u tom pitanju pokušavaju uz njemačke arhive (Mecklenburg-Vorpommern) oblikovati i finski nacionalni arhiv, estonski državni i privatni arhivi, litvanski

državni arhiv te poljski državni arhivi: Martin Schoebel: *Archive im östlichen Ostseeraum: Eine Einleitung*; Vesa-Matti Ovaska u. a.: *Ein Überblick über die Aktivitäten des finnischen Nationalarchivs und über aktuelle Themen*; Priit Pirsko: *Das Archivwesen in Estland*; Ramojus Kraujelis: *The Centenary of Lithuanian State Archives: Achievements, Opportunities and Challenges*; Paweł Gut: *Die polnischen Staatsarchive an der Ostseeküste (Danzig, Köslin, Marienburg und Stettin)*.

Radovi četvrtoga broja *Archivara* u 2018. posvećeni su području fizičke zaštite arhivskoga gradiva (uglavnom razaranjem i štetama čiji je uzrok *ctenolepisma longicaudata*): Sven Kriese: *Schädlingsprävention als neue Daueraufgabe im Archiv*; Bill Landsberger i Pascal Querner: *Invasive Fischchen in Deutschland und Österreich: Neue Herausforderungen im integrierten Schädlingsmanagement*; Stephan Biebl: *Allgemeine Methoden des Monitorings und der Schädlingsbekämpfung in Archiven, Bibliotheken und Museen*; Volker Hingst, Thomas Krämer i Julia Nastke: *Das große Krabbeln – Wie die Papierfischchen nach Brauweiler kamen: Ein Praxisbericht aus dem Rheinland*; Benjamin Kram i Matthias Frankenstein: *Umgang mit Papierfischchen im Landesarchiv NRW – Ein Praxisbericht*. Radovi pokušavaju pronaći financijski najprikladnije rješenje radi trajnoga čuvanja i korištenja arhivskoga gradiva bez gubitka na ili u njemu pohranjenih podataka. Autori ističu da se zaštita, odnosno sprječavanje fizičkoga propadanje gradiva zbog štetočina može sastojati od niza raznih postupaka, od čišćenja i ponovnoga uvezivanja, pa sve do prebacivanja iz jednoga formata u drugi, naravno ovisno o vrsti i opsegu štete te o vrsti i mogućnostima preoblikovanja nosača arhivskih zapisa, ali i ovisno o tome je li riječ o postupcima preventivne zaštite koja isključuje štetne utjecaje na gradivo (u ovom slučaju razne vrste štetočina), ili o postupcima interventne zaštite (restauracija, odnosno uklanjanje već nastalih oštećenja na arhivskim zapisima).

Danijela Marjanić